

**Анализ и обобщение на докладите на общините в област Добрич
относно предоставяните социални услуги в приоритетно направление 2:
“Деинституционализация и подобряване качеството на резидентната грижа”.**

1. Деинституционализацията е планиран процес, съобразен и в съответствие с изискванията на стратегическите документи: Национална стратегия „Визия за деинституционализация на децата в Република България”, Национална стратегия за детето 2008-2018 г., Областна стратегия за развитие на социалните услуги в областта и Общинската стратегия за развитие на социалните услуги.

През отчетния период в Р България е стартирал процеса на деинституционализация на специализираните институции за деца.

Деинституционализацията е процес на замяна на институционалната грижа за деца с грижа в семейна или близка до семейната среда в общността, като не се ограничава само до извеждане на децата от институциите. Това е процес на предотвратяване на настаняването на децата в институциите, създаване на нови възможности за децата и семействата да получат подкрепа в общността и протича на много нива. Едно от тези нива е закриването на Домовете за деца, лишени от родителска грижа, Домовете за деца с умствена изостаналост и Домовете за медико-социални грижи за деца.

При подготовката и разработването на Областната стратегия за развитие на социалните услуги в област Добрич /2011-2015 г./, в областта функционират четири специализирани институции за деца¹, а в средата на периода те са две.

В община Добричка и община град Добрич през 2011 г. е започнал процеса на деинституционализация на децата, настанени в ДДЛРГ „Добруджанче” - с. Овчарово и ДДЛРГ „Дъга” - гр. Добрич. През 2012-2013 г. в Плана за предоставяне на социални услуги в Община Добричка за децата от 3 до 7 години лишени от родителски грижи, настанени в ДДЛРГ „Добруджанче” - с. Овчарово е заложено намаляване на капацитета от 30 на 16 деца и от 16 на 8 деца. Процесът е приключил успешно, като децата са върнати в биологичните им семейства, след което домът е закрит съгласно заповед на Изпълнителния директор на АСП № РД-01-23 от 04.01.2012 г. и с Решение на Добрички Общински съвет, считано от 01.02.2013 г.

Със Заповед № 410/04.04.2012 г. на кмета на Община град Добрич в изпълнение на Общинска стратегия за развитие на социалните услуги 2011-2015 г. и Областната стратегия за развитие на социалните услуги /2011-2015 г./ е утвърдена работна група, която е разработила план за закриване на ДДЛРГ „Дъга” – гр. Добрич с участието на представители от Община Добрич, Дирекция „Социално подпомагане” - Добрич, Фондация „Лумос” и други неправителствени организации. Изготвени са индивидуални оценки на всяко дете от специализираната институция. Съгласно заповед на Изпълнителния директор на АСП № РД-01-932 от 27.08.2012 г. е закрит ДДЛРГ „Дъга” гр. Добрич.

Община Добричка е партньор по Проект „И аз имам семейство“, съгласно партньорско споразумение с АСП по ОПРЧР. Периода за изпълнение на проекта е определен със заповед за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, за периода от 30.09.2011 г. до 2015 г. Общата цел на проекта е да подкрепи процеса на деинституционализация за деца в риск, като се създаде и реализира устойчив модел за развитие на заместваща семейна среда за деца, настанени в специализирани институции, за деца с риск от изоставяне. Основна дейност за работа с деца в риск в Плана за развитие на стратегията е изпълнението на заложените социални услуги в Проект „Равен шанс за

¹ ДДЛРГ „Добруджанче” от 3 до 6 г. в с. Овчарово, общ. Добричка, ДДУИ „Свети Николай Чудотворец” – с. Крушари, общ. Крушари, ДДЛРГ „Дъга”- гр. Добрич, ДМСГД – гр. Добрич

всички деца от 0-7 г.в Община Добричка, който е стартирал от 2014 г. и ще продължи до 30.09.2015 г.

Съгласно визията на Националната стратегия „Визия за деинституционализация на децата в Република България” е било предвидено до края на 2014 г. Дома за деца с умствена изостаналост „Свети Николай Чудотворец” – с. Крушари да бъде закрит, но по различни обективни причини той продължава да функционира и към настоящия момент, въпреки, че Общинското ръководство на с. Крушари е активен участник в процеса на закриването на специализираната институция за деца.

В хода на реализация на проекта се е наложило многократно актуализиране на оценките, както и промяна в дейностите по проведените за всеки отделен случай конференции. Нито едно от децата и младежите, изведени от специализираната институция не е върнато в биологичното семейство, не е осиновено, или настанено при близки и роднини. Няма случай на настаняване на дете от ДДУИ в приемно семейство.

През 2014г. са изведени в ЦНСТ и ЗЖ деца и младежи от ДДУИ, както следва :

ЦНСТ – гр. Червен бряг – 1

ЦНСТ – гр. Търговище - 4

ЦНСТ – гр. Русе – 4

ЦНСТ – гр. Перник – 3

ЦНСТ – гр. Ловеч – 1

ЦНСТ – гр. Елхово – 1

ЗЖ – гр. Монтана – *не е посочена бройка в доклада на община Крушари*

ЗЖ – гр. Пловдив – 1

ЗЖ – с. Крушари - 7

Реално се очаква процесът на извеждане на деца и младежи от ДДУИ да приключи в края на 2015г.

Пред Община Крушари предстои да намери отговор на ключови въпроси като:

- Оценката на човешките ресурси и планиране на допълнителна професионална квалификация на персонала, който ще бъде освободен;
- Оценка на материалната база и ресурсите на институцията и планиране на използваемостта им.

От 01.04.2015г. започва поетапното освобождаване на персонала на ДДУИ.

Считано от 01.04.2015г. ще бъде закрит и Дневния център за деца с увреждания в с. Крушари, тъй като основната част от потребителите на услугата в общността са деца и младежи от ДДУИ.

Община град Добрич не е предоставила информация за процеса на деинституционализацията в ДМСГД – гр. Добрич.

Общините отчитат, че е постигната промяна в нагласите по деинституционализация на децата и интегрирането им в новоразкритите социални услуги е успешно.

Отчетени са положителни резултати от сътрудничеството между общините и Фондация „Лумос”, клон България, което е довело до превенцията от изоставяне на деца в институция и подкрепа на уязвими деца в риск и техните семейства.

2. Резидентната грижа е насочена към подобряване на условията за живот на групи в неравностойно положение чрез обновяване или създаване/изграждане на подходяща и ефективна социална инфраструктура за предоставяне на социални услуги от резидентен тип, които заменят институционалната грижа.

На територията на област Добрич, функциониращите социални услуги за деца и лица от резидентен тип са централизирани в областния град Добрич. Там функционират три Центъра за настаняване от семеен тип за деца с капацитет 15 места /всяко от тях/, които се помещават в бившата сграда на ДДЛРГ „Дъга”, Преходно жилище за младежи с

капацитет 8 места, също в сградата на бившата институция и Приют за безнадзорни деца и сираци с капацитет 20 места, който предстои да бъде закрит до края на м. април 2015 г.

За лица с увреждания се предоставя резидентен тип грижа в две Защитени жилища в гр. Добрич с капацитет 6 и 8 места. В община Генерал Тошево функционира Защитено жилище за възрастни с психически увреждания.

В Общинската стратегия за развитие на социалните услуги за периода 2011-2015г. е планирано създаването на нови социални услуги от резидентен тип със среда близка до семейната, за децата, които не могат да бъдат изведени в семейна среда.

В изпълнение на Националната стратегия „Визия за деннституционализация на децата в Република България”, както на Областната стратегия за развитие на социалните услуги в област Добрич /2011-2015 г./ е заложено изграждане на:

- в община град Добрич - четири ЦНСТ за деца и младежи от ДДУИ по Компонент 1 на Проект ”Детство за всички”. През 2014 г. Община град Добрич подготви за разкриване 4 ЦНСТ за деца и младежи с увреждания като изгради и оборудва заведенията според изискванията. Центровете за настаняване от семеен тип са с капацитет 12+2, по Проект ”Детство за всички” на ОП”РЧР”. Изпълнението на проектните дейности ще продължи до м. октомври 2015г., като предстои да започне преместването и настаняването на децата и младежите от ДДУИ Крушари. От м. януари са назначени първите 17 души персонал в 4-те ЦНСТ, които ще подготвят процеса на преместване на децата и младежите от специализираната институция.

- община Крушари - едно Защитено жилище с капацитет 8 места в с. Крушари. Финансирането на проекта е по Програмата за развитие на селските райони.

Община Крушари бе допустим бенефициент за изграждане на едно защитено жилище за 8 младежи, напускащи специализирана институция – ДДУИ, за които се грижи персонал от 5 човека. Инфраструктурната част от изграждането, обзавеждането и оборудването на сградата финансово е обезпечена от Програмата за развитие на селските райони, мярка 321. Стойността на договора за посочените дейности възлиза на 316 008лв. Финансирането на услугите, предоставяни в защитеното жилище се осигурява от АСП по проект „Защитено жилище – с. Крушари“ по ОП РЧР. Общата стойност на проекта е 78 828лв

Планираните в Стратегията ЦНСТ за деца и младежи не са разкрити поради недопустимост на кандидата – община Крушари.

- община Балчик изграждане на ЦНСТ. Социалната услуга е разкрита с капацитет 14 места, за настаняване на деца, изведени от специализирани институции с цел превенция на институционализация. Проектът се изпълнява за периода м. август 2014г. – м. септември 2015 г. Прието е решение на ОбС Балчик за финансиране на новата услуга за м. ноември и декември.

- В община Генерал Тошево през периода е планирано разкриване на приют за 12 бездомни лица в сградата на бившо медицинско заведение, но услугата не е разкрита. Причината е, че не са осигурени за основен ремонт на предвидената общинска сграда капиталови разходи в размер на 60 000 лв. Обмисля се възможността, ремонтните дейности да се извършат по проекти, финансирани от ЕСФ.

За да се счита, че резидентните услуги са отговорили на потребностите на общността, те трябва да са комплексни услуги, свързани със задоволяване на основните жизнени потребности на децата в среда близка до семейната, оказване на индивидуализирана подкрепа и грижа, съобразена с особеностите на децата и младежите. Чрез подкрепа на уязвимите семейства и деца да се постигне социалното включване и превенция на рисковото поведение и negliжиране.

Изводи и обобщения:

Закриването на специализирани институции се дължи основно на разкриването на нови услуги от резидентен тип, които най-често са в сградите на специализираните институции. Така разкритите нови резидентни услуги, крият много рискове, тъй като могат да се превърнат в скрита институционализация. Практиката е показала, че голяма част от ръководителите и персонала на специализираните институции са преминали на работа в новата резидентна услуга, което предполага пренасяне на стереотипи.

За да се гарантира качеството на резидентния тип грижа, персоналът, полагащ грижи за децата трябва да е добре обучен за изпълняваната от него роля, както и да се упражнява адекватен контрол върху работата му.

Трябва да се насочи вниманието на специалистите, че деца, настанени в институция и живеещи без родителска грижа повече от три месеца се смятат за „институционализирани деца”, а именно това не трябва да се допуска в новите резидентни услуги за да се говори за качество на грижата.